

Частина перша
НЕВДЯЧНИЙ УЧЕНЬ

— Як тебе звати?

Голос ударився об розбиті мури монастиря.

— Іван.

— Хм... Скільки ти мене шукав?

— Три роки.

Іван обвів очима руїни. Голос міг долинати з будь-якого куточка, з-за будь-якого пролому, навіть із доволі-таки глибоких льохів — звідти, де авіабомби, падаючи з високості, проклали собі шлях. Чорні пашеки зазубрених проваль хижо запрошували: заглянь, може, твій ворог тут, між купами битої цегли, чекає, щоб всадити кулю в груди.

Тільки на мить вловити, де...

Іван раптом помітив темну постать на тлі сивого неба. Його револьвер виплюнув полум'я, але чоловіка у вікні вже не було.

— Ти добрий агент, Іване. Де тепер таких готують?

На протилежному боці посипалася донизу якась дрібнота. Іван зреагував і миттю перемістився, здолавши отвір у стіні.

— У Воронежі.

— Наше місто. Здавна було нашим.

Голос лунав звідусіль. Здавалося, він виникав із посмугованого тіннями повітря, гуляв у розбитій Божій обителі, не віщуючи, втім, нічого доброго.

— Дурень думкою радіє, — жбурнув у простір і своє відлуння Іван.

— Може, ти ще й українець?

— Ні, Чорноморцю, — Іван випустив дві кулі навздогін темно-зеленій тіні. За тим — ще дві, намагаючись контролювати рух ворога. У відповідь теж ляснуло — і цеглина біля Іванового обличчя розсипалася дрібним порохом.

— Які мови ще знаєш?

— Знаю багато. Не менше твого.

— Then you are dead, Ivan!¹

Сонце висвітило кремезне плече з того боку. Ціль була просто ідеальною, але Іван з прикрістю подумав, що важко влучити у промені сонячного заходу.

— Ти маєш набой? — почувся баритон Чорноморця.

— Маю.

— А в мене мало, — зітхнуло десь під склепінням.

Іван двома стрибками опустився ярусом нижче.

— Але я взяв твого автомата. Не образишся? — реготнув Чорноморець.

Іван, довго не розмірковуючи, гепнув у пилюку, і тієї ж миті над ним почали несамовито кресати кулі. Гострі скалки обсипали голову й плечі, але встати — означало відразу ж прийняти на себе смертельний свинець. Здавалося, про це подумав у своїй схованці й Чорноморець, бо, як тільки кулі перестали свистати, озвався знову:

— Лежи, Ваня, бо вхопиш між лопатки.

Ага! Тепер голос лунав із-за поточеної вибухами колони. Орнамент, що колись прикрашав її, уже обсипався, а от лик Божої Матері... Заступниця дивилася з ікони, якимсь дивом уцілілої у вогняній круговерті, на цей смертельний поєдинок із сумовитим докором. Без зайвого зволікання Іван кинув гранату і єдиним ривком жбурнув себе вниз, у провалля.

Кляцнула об цемент репанка.

Клятий пістолет на льоту вислизнув із його руки.

Іван перегрупувався, щоб опуститися на ноги.

¹ Тоді ти мрєць, Іване! (англ.) (Тут і далі прим. авт.)

Згори гримнуло.

Він приземлився майже разом із Чорноморцем. Майже разом.

В очах мигнули золотом гудзики мундира. Із тріском розтялась блискавиця: то Чорноморець вдарив головою — різко, розкинувши руки.

Іван хапонував запасний пістоль швидше, ніж покотився на купу битої цегли. Натис на курок, та враз відчув, як могутня сила викручує його руку. Оскаженілий від болю, вивернувся і пружно кинув ворогом об каміння.

— Гр-р-р! — хижо видихнув, опинившись на рівних ногах.

Ухилився від ударів Чорноморця. Тріщав мундир, влитий у тіло повстанця. Чоботи супротивників то гребли, то рівняли гравій.

Зверху на потрощеній стіні мовчки крутив шиєю крук. Чипів над постатями, що, здавалося, танцювали серед зазубрених обвалів. Очевидно, чекав.

Немов два здоровенних щіпи гупали.

Крук лягнув крильми. З села, зафіксував, біжать чоловіки — дрібні й неначе іграшкові з цієї високості.

А посеред монастиря дві долі зітнулися і не було їм роздоріжжя — лише одна розв'язка. Птах дивився вниз холодним незворушним поглядом. Невідомо, скільки літ прожив на світі, скільки погібелей бачив і скільком небіжчикам вибрав очі. І тепер, коли Боже місце перетворилося на поле битви, коли відгрімів кулемет одного бою, а спокій не настав, бо ось два шаленці внизу стялися не на життя, а йому, чорному віснику смерті, на поживу, чекав, чекав на гострих вітрах свого часу. І раптом — все!

Птах угорі крутнув головою.

Щось в Івановому тілі чи то вибухнуло, чи то розколалося, немов суха деревина репнула, — з пекельним тріском на увесь всесвіт. Страшно закричав, засмикався і затих у больовому шоці. За якийсь час важко вибрався з темно-червоної безпам'ятної безодні.

Над ним, втомлено дихаючи, обтрушував із себе пил Чорноморець.

— Добий, — прошепотіли закривавлені губи.

— Чого тобі, москалю? — печально запитав Чорноморець.

Стояв над розпластаним ворогом.

— Добий! — рикнув на пекельних лезах болю Іван. Рудий і присадкуватий, наділений могутніми біцепсами, корчився в пилюці.

— Спочатку ти розкажеш... Як вивідав, як вийшов на моїх людей. Хто запродав...

— Даремна праця, — хрипів Іван.

— Скажи хоча б, звідки ти вів мене?

Повстанець не хотів ще відпускати оцю таємничу грізну тінь, що йшла біля нього крок за кроком, що терпіла всю нужденність важкої трирічної гонитви, аби тепер ось вийти на прю і... програти. Програти життя. Дивився на того, чия присутність висіла над ним нестерпним передчуттям сьогоднішнього двобою.

— Із Кракова.

— Хто мій зрадник?

— Не було зради, Чорноморцю, — слова нестерпно важко давалися Іванові. Червона полуда опускалася на очі. — Ми самі... Через нашу агентуру... Не я, інші відстежували тебе ще з Німеччини.

— Кого ще?

Іван мовчав.

— Імена агентів!

Обличчя скаліченого скривилося. Чи то намагався іронічно посміхнутись, чи так нелюдський біль спотворював його обличчя.

— Добий мене... Якщо ти... людина. Я... вже нічого не скажу.

Чорноморець опустил погляд. Перед ним лежав чоловік, гідний кращої долі. Тренований, наділений неабияким інтелектом, а головне — волячим терпінням.